

Od Milenijske agende do Agende 2030. za održivi razvoj

Zagreb, 1. rujna 2020.

Lana Jurman, CMS

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Švicarsko - hrvatski
program suradnje

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

**Program sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Projekt "Znanje za održivo djelovanje" sufinanciraju Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.
Stajališta izražena u ovoj prezentaciji isključiva su odgovornost Udruge Zelena Istra i Centra za mirovne studije i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.**

Milenijski ciljevi razvoja 2000. – 2015.

Ciljevi održivog razvoja 2015. – 2030.

Milenijska deklaracija

- **I. Vrijednosti i načela**

1. Mi, šefovi država i vlada, okupili smo se u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku od 6. do 8. rujna 2000, u zoru novoga milenija, da potvrdimo svoju vjeru u Organizaciju i njezinu Povelju kao neophodne temelje mirnijeg, bogatijeg i pravednijeg svijeta.
2. Konstatiramo da pored naših zasebnih odgovornosti za naša pojedinačna društva, imamo i kolektivnu odgovornost za očuvanje načela ljudskoga dostojanstva, jednakosti i pravičnosti na razini cijeloga svijeta. Kao vođe mi imamo obvezu prema svim ljudima svijeta, osobito prema onima najslabijima te osobito prema djeci svijeta kojima pripada budućnost

Najveći uspjesi:

Cilj 1: Iskorijeniti ekstremno siromaštvo i glad

- Ekstremno siromaštvo dramatično se smanjilo u posljednja dva desetljeća. 1990. gotovo polovica populacije u zemljama u razvoju živio je s manje od \$1.25 na dan; taj je postotak pao na 14% 2015.
- Globalno, broj ljudi koji žive u ekstremnom siromaštvu smanjio se za više od polovice, s 1.9 milijardi 1990. na 836 milijuna 2015. Najviše napretka se dogodilo od 2000.

Cilj 2: Osigurati univerzalno osnovno obrazovanje

- Postotak upisane djece u osnovnu školu u zemljama u razvoju narastao je s 83% 2000. na 91% 2015.
- Stopa pismenosti mladih (15 – 24 godine) na globalnoj je razini porasla s 83 na 91% između 1990. i 2015. Jaz između djevojčica i dječaka se smanjio.

Cilj 3: Promovirati ravnopravnost spolova i osnaživanje žena

- Znatno veći broj djevojaka je u sustavu obrazovanja u usporedbi s prije 15 godina. Sve su regije u razvoju doseglyule cilj dokidanja jaza između djevojčica i dječaka na svim razinama obrazovanja.
- U SI Aziji 1990. godine 74 su djevojčice bile upisane u osnovnu školu na 100 dječaka. 2015. 103 djevojčice se upisuju na 100 dječaka.

Cilj 4: Reducirati smrtnost djece

- Razina smrtnosti među djecom mlađom od 5 godina smanjila se za više od pola – 1990. bilo je 90 smrtnih slučajeva na 1000 djece, 2015. taj je broj pao na 43.
- Unatoč populacijskog rasta, broj preminule djece mlađe od 5 godina spustio se s 12.7 milijuna 1990. na 6 milijuna 2015. godine.

Cilj 5: Poboljšati zdravlje majki-rodilja

- Od 1990. smrtnost rodilja se na globalnoj razini smanjila za 45% U SI Aziji smrtnost rodilja smanjila se za 64% između 1990. i 2013., u Subsaharaskoj Africi za 49%
- 71% poroda na globalnoj razini 2014. obavili su profesionalci, postotak je 1990. bio 59%.
- Korištenje kontracepcije među ženama od 15 – 49 godina poraslo je s 55% 1990. na 64% 2015.

Cilj 6: Boriti se protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih zaraznih bolesti

- Broj novih HIV infekcije smanjio se otprilike 40% između 2000. i 2013. – s procjenjenog broja od 3,5 milijuna slučajeva na 2,1 milijun.
- Globalna stopa ljudi zaraženih malarijom pala je za 37% dok je smrtnost zbog malarije pala za 58%.

Cilj 7: Osigurati održivost okoliša

- Površina zaštićenih kopnenih i morskih područja značajno se povećala od 1990. Primjerice u Latinskoj Americi i Karibima zaštićena kopnena područja su narasla s 8,8% na 23,4% između 1990. i 2014.
- Omjer urbane populacije koja živi u slumovima u regijama u razvoju pao je s 39,4% 2000. na 29,7% 2014.

Cilj 8: Razviti globalnu suradnju za razvoj

- Službeni iznos razvojne pomoći iz razvijenih zemalja povećao se za 66% između 2000. i 2014.
- Dostupnost interneta skočila je s 6% svjetske populacije 2000. na 43% populacije 2015. 3,2 milijarde ljudi povezano je u globalnu mrežu.

IPAK...

Iako su postignuti značajni uspjesi u mnogim ciljevima Milenijskih ciljeva razvoja u cijelom svijetu, napredak je neujednačen po regijama i zemljama, ostavljajući značajne nedostatke. Milijuni ljudi ostaju izostavljeni, osobito najsiromašniji i oni u nepovoljnom položaju zbog svog spola, dobi, invaliditeta, etničke pripadnosti ili geografskog položaja. Potrebni su ciljani napori kako bi se doprlo do najugroženijih osoba...

Najznačajniji 'podbačaji':

- Rodna neravnopravnost;
- Velike razlike između najsiromašnijih i najbogatijih domaćinstava, te između urbanih i ruralnih sredina;
- Klimatske promjene i degradacija okoliša podrivaju postignuta dostignuća, zbog čega najviše pate siromašni;
- Konflikti/sukobi ostali su najveća prijetnja ljudskom razvoju;
- Milijuni ljudi još uvijek žive u siromaštvu i gladi bez pristupa osnovnim uslugama.

Agenda 2030.*

- Opća skupština UN-a usvojila je 25. rujna 2015. godine završni dokument za usvajanje razvojne agende za razdoblje nakon 2015.:

Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj

- Ova Agenda predstavlja akcijski plan za ljude, planet i prosperitet. Ona također nastoji ojačati opći mir u većoj slobodi. Priznajemo da je iskorjenjivanje svih oblika i dimenzija siromaštva, uključujući ekstremno siromaštvo, najveći globalni izazov i osnovni preduvjet održivog razvoja.
- Nastoje ostvariti ljudska prava za sve i postići rodnu ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica. Cjeloviti su i nedjeljivi, te uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja: gospodarsku, društvenu i ekološku.

**A/RES/70/1 - Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*

LJUDI

Odlučni smo stati na kraj svim oblicima i dimenzijama siromaštva i gladi, te osigurati da sva ljudska bića ostvare svoj potencijal, žive u dostojanstvu i jednakosti i zdravom okolišu.

PARTNERSTVO

Odlučni smo sredstva potrebna za provedbu ove Agende mobilizirati putem obnovljenog globalnog partnerstva za održivi razvoj, u duhu ojačane globalne solidarnosti i posebno usmjereni na potrebe najsiromašnijih i najranjivijih, te uz sudjelovanje svih država, svih dionika i svih ljudi.

PLANET

Odlučni smo osigurati da sva ljudska bića mogu uživati prosperitetan i ispunjen život i da se gospodarski, društveni i tehnološki napredak odvija u skladu s prirodom.

MIR

Odlučni smo podupirati mirna, pravedna i uključiva društva, slobodna od straha i nasilja. Nema održivog razvoja bez mira ni mira bez održivog razvoja.

Odlučni smo zaštititi planet od propadanja, između ostalog održivom potrošnjom i proizvodnjom, održivim upravljanjem njegovim prirodnim resursima i hitnim djelovanjem s obzirom na klimatske promjene, kako bi mogao zadovoljavati potrebe sadašnjih i budućih generacija.

1 SVIJET BEZ
SIROMAŠTVA

2 SVIJET
BEZ GLADI

3 ZDRAVLJE I
BLAGOSTANJE

4 KVALITETNO
OBRAZOVANJE

5 RODNA
RAVNOPRAVNOST

6 ČISTA VODA I
SANITARNI UVJETI

7 PRISTUPAČNA I
ČISTA ENERGIJA

8 DOSTOJANSTVEN RAD
I GOSPODARSKI RAST

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE
I INFRASTRUKTURA

10 SMANJENJE
NEJEDNAKOSTI

11 ODRŽIVI GRADOVI
I ZAJEDNICE

12 ODGOVORNA
POTROŠNJA
I PROIZVODNJA

13 ODGOVOR NA
KLIMATSKE
PROMJENE

14 OČUVANJE
VODENOG SVIJETA

15 OČUVANJE
ŽIVOTA NA KOPNU

16 MIR, PRAVDA
I SNAŽNE
INSTITUCIJE

17 PARTNERSTVOM
DO CILJEVA

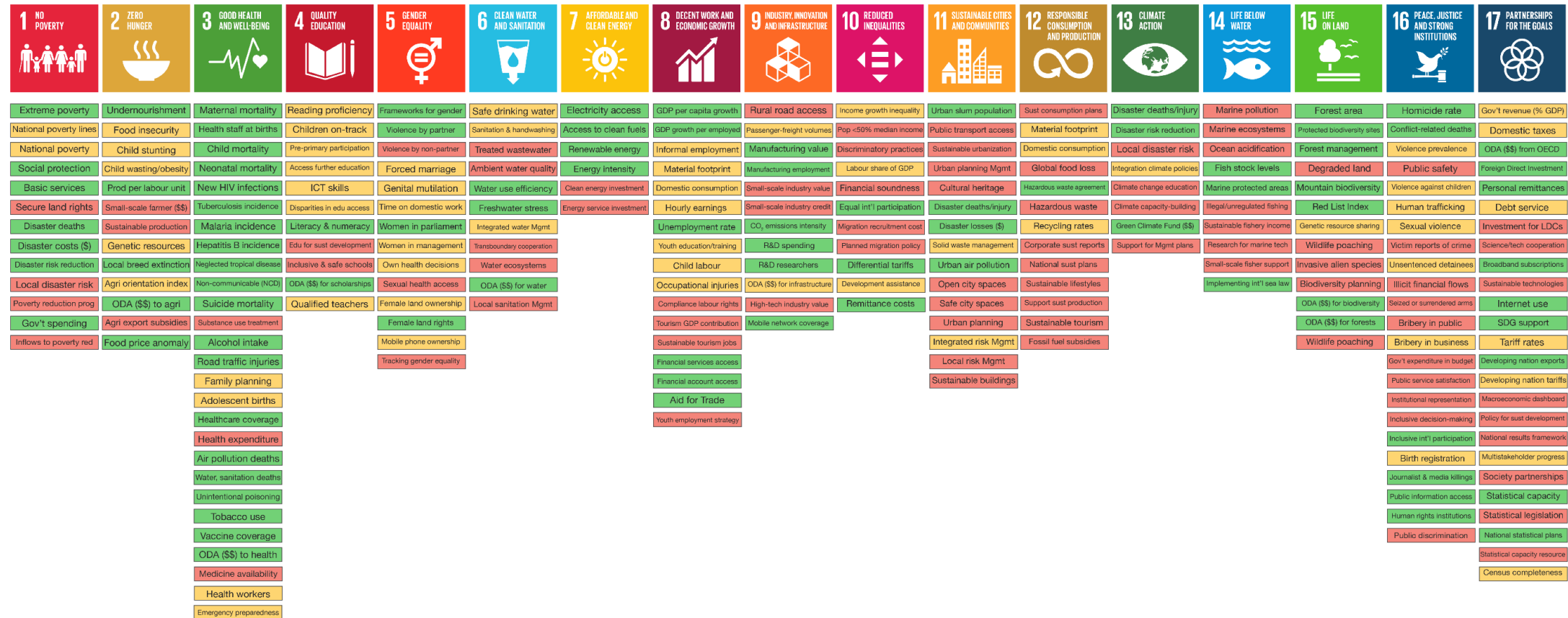

CILJEVI
ODRŽIVOG
RAZVOJA

All 232 SDG Indicators: What data is available?

This visualization shows for which of the 230 Sustainable Development Goals (SDGs) Indicators data is available at **SDG-Tracker.org**.

- = Indicators for which recent global official metrics are available, or for which alternative good-quality cross-country source are available (e.g. estimates from independent research institutes).
- = Indicators that do have official metrics, but for which available data is very incomplete or outdated. Yellow boxes also mark Indicators for which there are no official metrics, but for which closely related estimates are available that allow informative but imperfect monitoring.
- = Indicators for which – to the best of our knowledge – global monitoring is not currently possible.

You find all data on [SDG-Tracker.org](https://sdg-tracker.org), a sister project of [OurWorldInData.org](https://ourworldindata.org). In case you are aware of relevant data we have not included yet please let us know via [SDG-Tracker.org](https://sdg-tracker.org).

Licensed under CC-BY-SA by the authors.

<https://ourworldindata.org/uploads/2018/06/SDG-Data-Matrix-01.png>

Praćenje provedbe Agende provodi tzv. High Level Political Forum (HLPF), svojevrsna komisija pri UN-u kojoj je u mandatu da olakšava razmjenu iskustava, uspjeha, izazova i naučenih lekcija te daje političko vodstvo, smjernice i preporuke zemljama članicama.

Provedba ciljeva zapravo nije pravno obvezujuća za zemlje članice UN-a, ali se od država očekuje da ciljeve 'prevedu' i integriraju u svoje nacionalne politike, da osmisle sustav praćenja provedbe ciljeva te o tome redovno izvještavaju.

Na razini EU, 22.11.2016., Europska je komisija kroz svoju komunikaciju „Budući koraci za održivu europsku budućnost“ obrazložila napore koje će EU uložiti u sinkronicitetu s globalnom Agendom, a koji će doprinijeti održivoj europskoj budućnosti.

U Hrvatskoj za provedbu mjera i Ciljeva Agende zaduženo je Nacionalno vijeće za održivi razvoj kojim predsjedava predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Stručne i administrativne poslove za Vijeće obavlja Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Temeljna zadaća Vijeća je predlagati mjere i aktivnosti, prioritete, obveznike, dinamiku i sredstva potrebna za provedbu Ciljeva Agende 2030 te pratiti, analizirati i koordinirati njihovu provedbu.

- Imajući u vidu integrirani pristup održivom razvoju Hrvatska je pristupila izradi Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine (u daljnjem tekstu: NRS 2030), koja će biti usvojena u prvoj polovici 2020. godine.
- NRS 2030 ključan je strateški dokument Hrvatske za razdoblje do 2030. godine, koji će činiti temelj za oblikovanje i provedbu svih javnih politika na nacionalnoj i subnacionalnoj razini, a uspostavom integriranog sustava strateškog planiranja omogućit će se ostvarivanje vizije Hrvatske kao otvorene i globalno konkurentne zemlje koja svoj društveno gospodarski rast i razvoj temelji na ciljevima održivog razvoja UN-ova Programa za održivi razvoj 2030.

**iz dokumenta "Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi Programa UN-a za održivi razvoj 2030 - [link](#)*

Kritike Agende 2030.

Globalni poduhvat poput Agende 2030. za održivi razvoj podrazumijeva kompleksnost i kritike. One su u najvećem broju slučajeva usmjerene na nekoliko ključnih stvari:

- Postojanje proturječnosti među samim ciljevima – primjerice između ciljeva koji bi trebali osigurati ekonomsko blagostanje i dostojanstven život, s onima koji su orijentirani na okolišnu održivost;
- Agenda je „preširoka“ u smislu tema koje obuhvaća i time se u startu umanjuje njena šansa za uspjeh – postavljena je više kao 'lista dobrih želja' nego ozbiljna razvojna politika s jasnim planom provođenja;
- Ciljeve i podciljeve će biti teško pratiti i analizirati njihovu učinkovitost jer su neki nemjerljivi i/ili krivo postavljeni; Teškom praćenju doprinosi i situacija u kojoj većina država mjeri ekonomske pokazatelje, ali postoje velike 'rupe' u podacima koji se tiču društvene ili pak okolišne komponente;
- S obzirom na to da provođenje Agende nije obavezno za države članice, kako će se osigurati posvećenost? Na tragu toga, kako će se osigurati i pratiti ulaganje u ostvarivanje ciljeva ako u njemu na jednak način moraju sudjelovati i najbogatije i najsiromašnije države svijeta?

Uvezivanje dimenzija

- „*Klimatski aparthejd*”
- UN-ov Izvjestitelj za ekstremno siromaštvo i ljudska prava Philip Alston:
 - Svijet je u riziku od ulaska u tzv. ‘**klimatski aparthejd**’
 - Utjecaj klimatskih promjena na ostvarivanje bazičnih ljudskih prava (život, hrana, voda, dom) – vjerojatni društveni nemiri i potiranje demokratskih sustava – elita koja će novcem zadovoljavati svoje potrebe
- „*Ljudska prava možda neće preživjeti nadolazeće promjene*”.

